

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 345/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO, s. r. o., Hrnčiarska 29, Košice, IČO 50 453 785, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Lenárt, proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 56/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 56/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur a náhrady trov právneho zastúpenia v sume 460,90 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej prílohy vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu č. k. 4 Tp 56/2020 z 25. novembra 2020 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol Krajský súd v Košiciach tak, že ju zamietol. Uznesenie okresného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby takto nadobudlo právoplatnosť.

3. Sťažovateľ poukazuje na to, že prokurátor v návrhu na vzatie do väzby navrhol vzatie do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. V čase rozhodovania okresného súdu došlo k zúženiu len na dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Napriek zúženiu dôvodov väzby bol sťažovateľ vo väzbe aj podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, „*hoci žiadnym ďalším súdnym rozhodnutím (výrokom) nedošlo formálne k rozšíreniu jeho väzby aj na tento dôvod, a to až do 13. 01. 2021.*“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta, že bol držaný vo väzbe z väzobného dôvodu, o ktorom nerozhodol žiaden súd, čo je v rozpore s čl. 17 ods. 2 ústavy. Okresný súd, ktorý bol príslušný na rozhodovanie o väzbe v prípravnom konaní, nezabezpečil v príslušnom ústave na výkon väzby náležitú realizáciu svojho uznesenia a držanie sťažovateľa vo väzbe len z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

6. Závažnosť zásahu do práv garantovaných ústavou a dohovorom je daná tým, že tzv. kolúzna väzba podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku predstavuje v porovnaní s inými väzobnými dôvodmi citlivejší zásah do osobnej slobody. Obvinený vo väzbe je obmedzený oproti obvinenému, ktorý je vo väzbe z iných dôvodov, v takom rozsahu, aby bol vždy zabezpečený účel väzby – osobitne v tom, že korešpondenciu môže prijať a odoslať len prostredníctvom orgánu činného v trestnom konaní, na návštevy je potrebný písomný súhlas s tým, že návšteva sa uskutoční za prítomnosti orgánu činného v trestnom konaní, a pod. Obvinený je podrobený ďalším obmedzeniam, ktoré vyplývajú zo zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“).

7. Vzhľadom na to, že okresný súd držal sťažovateľa vo väzbe aj z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, porušil jeho právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia súdu. Z práva nebyť vo väzbe z iného ako zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania.

8. Sťažovateľ poukazuje na to, že v zmysle judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva je väzba najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného, preto vyžaduje súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti po celý čas.

9. Okresný súd vydal príkaz na vzatie do väzby a uviedol aj dôvod, na ktorý nemal žiaden zákonný podklad, a teda držal sťažovateľa od 15. novembra 2020 (správne 25. novembra 2020, pozn.) do 13. januára 2021 vo väzbe aj z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, čím porušil jeho právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia súdu. Väzobný dôvod kolúznej väzby predstavuje výraznejší zásah do osobnej slobody. Sťažovateľ bol v uvedenej veci neoprávnene obmedzený na svojich právach bez zákonného dôvodu vo väčšom rozsahu – došlo aj k zásahu do listového tajomstva, keďže v uvedenej dobe bola čítaná jeho korešpondencia a obmedzené návštevy.

10. Vzhľadom na uvedené si sťažovateľ uplatňuje finančné zadost'učinenie vo výške 5 000 eur „*s ohľadom na trvanie nezákonnej väzby a rozsahu obmedzenia jeho práv.*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní z dôvodu, že počas špecifikovaného obdobia bol tento držaný vo väzbe aj z dôvodu, o ktorom súd nerozhodol. Sťažovateľ bol takto držaný vo väzbe bez zákonného dôvodu a bez rozhodnutia súdu.

12. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

13. Vychádzajúc z princípu subsidiarity, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovateľ nemá na výber, ktorý z existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú má právomoc ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpal všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

14. Podľa § 59 zákona o výkone väzby dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy. Podľa § 31 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány (odsek 1). Podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti (odsek 2).

15. Základný rámec ochrany práv obvineného vo väzbe predstavuje § 29 zákona o výkone väzby. Podľa § 29 ods. 1 zákona o výkone väzby na uplatnenie a zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov podľa tohto zákona má obvinený právo podávať žiadosti, sťažnosti a podnety štátnym orgánom Slovenskej republiky, ktoré sú príslušné na prejednanie podnetov alebo sťažností týkajúcich sa ochrany ľudských práv, ako aj medzinárodným orgánom a medzinárodným organizáciám, ktoré sú podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, príslušné na prejednanie podnetov alebo sťažností týkajúcich sa ochrany ľudských práv; ústav je povinný bezodkladne zabezpečiť ich odoslanie bez toho, aby zisťoval odosielateľa.

16. Podľa § 29 ods. 2 zákona o výkone väzby ak o to obvinený požiada, umožní sa mu rozhovor s riaditeľom ústavu alebo s príslušníkom zboru určeným riaditeľom ústavu a s osobami a so zástupcami orgánov uvedených v § 59 a § 60 v čase, keď vykonávajú dozor alebo kontrolu v ústave.

17. Niektoré z týchto právnych prostriedkov (osobitne dozor prokurátora a rozhovor s riaditeľom ústavu, pozn.) sú konštruované tak, že sú spôsobilé viesť k náprave namietaného stavu (resp. k preskúmaniu namietaných skutočností) okamžite, prípadne v primeranej dobe. Podľa § 38 ods. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 437/2006 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu väzby, v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) o rozhovor s osobami a zástupcami orgánov uvedenými v § 59 a § 60 zákona o výkone väzby môže obvinený požiadať písomne alebo ústne. Žiadosť sa odošle alebo odovzdá príslušnej osobe najneskôr v nasledujúci pracovný deň. Podľa § 39 ods. 1 vyhlášky ak obvinený požiada o rozhovor s riaditeľom ústavu, rozhovor sa mu umožní do jedného týždňa, v naliehavých prípadoch bezodkladne. Naliehavosť prípadu posudzuje riaditeľ ústavu podľa dôvodov žiadosti o rozhovor. Ak riaditeľ ústavu nie je prítomný, žiadosť obvineného posudzuje alebo rozhovor s ním uskutoční určený príslušník zboru. Vzhľadom na citovanú právnu úpravu osobitne tieto dva právne prostriedky nápravy možno považovať za účinné a dostupné sťažovateľovi a spôsobilé zabezpečiť ochranu ním označených práv podľa ústavy a dohovoru.

18. V tomto smere je tiež relevantné, že príslušný ústav na výkon väzby má k dispozícii príkaz na prijatie do väzby, ako aj samotné rozhodnutie súdu o väzbe (porovnaj § 28 ods. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ak bolo rozhodnuté, že obvinený je vzatý do väzby, doručuje sa o tom príslušnému spádovému ústavu na výkon väzby príkaz na prijatie do väzby, ktorý popri údajoch zabezpečujúcich, že obvinený nebude zamenený s inou osobou, obsahuje aj údaje o tom, ktorý súd a z akých dôvodov rozhodol o vzatí do väzby a aké obmedzenia sa majú v prípade kolúznej väzby voči obvinenému v ústave na výkon väzby uplatniť. Doručenie uznesenia o vzatí do väzby zabezpečí poverený zamestnanec toho súdu, ktorý rozhodol o vzatí obvineného do väzby bezodkladne príslušnému ústavu na výkon väzby. Ak bolo dodatočne rozhodnuté o uvalení kolúznej väzby alebo o tom, že dôvody kolúznej väzby pominuli, poverený zamestnanec súdu zabezpečí bezodkladne doručenie tohto rozhodnutia ústavu na výkon väzby.). Táto skutočnosť umožňuje takmer okamžite porovnať väzobné dôvody podľa uznesenia o vzatí do väzby a väzobné dôvody uvedené v príkaze na prijatie do väzby a prípadnú nápravu namietaného stavu.

19. Sťažovateľ – zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom – v ústavnej sťažnosti neuvádza, či niektorý z uvedených právnych prostriedkov nápravy (dozor prokurátora, rozhovor s riaditeľom ústavu) pred podaním ústavnej sťažnosti využil na ochranu ním označených práv podľa ústavy a dohovoru. Obdobne ústavná sťažnosť neobsahuje argumentáciu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, t. j. že sťažovateľ nevyužil dostupné právne prostriedky nápravy z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Libor Duľa
predseda senátu